

To svensker deler prisen for yngre forskere

Anders Jahres medisinske pris for yngre forskere går i år til Patrik Ernfors og Claes M. Gustafsson, begge fra Karolinska Institutet i Stockholm, for studier av nervevekstfaktorer og regulering av genuttrykk.

Patrik Ernfors

Patrik Ernfors. Foto Stefan Zimmerman

Patrik Ernfors er født i 1964. Han får prisen for sine banebrytende studier av vekstfaktorer i nervesystemet. Etter Rita Levi Montalcinis oppdagelse av «Nerve growth factor» (NGF) i 1940-årene er det nå klart at det finnes flere slike stoffer som spiller

inn i nær sagt alle aspekter av nervesystemets utvikling og funksjon. Nevrotrofinene utgjør den best karakteriserte familien, og omfatter tre i tillegg til NGF (BDNF, NT3 og NT4). Utforskningen av nervevekstfaktorene er et meget kompetitivt felt, og Patrik Ernfors plasserte seg sentralt allerede ved sine tidligste studier med kloning av

nevrotrofinreseptorer. Han gikk videre med å identifisere cellulær lokalisering i sentralnervesystemet av alle medlemmene av nevrotrofinfamilien og deres reseptorer. I de siste fem årene har Ernfors bygd opp en tverrfaglig forskningsgruppe som med stor suksess angriper problemstillinger som spenner fra frontlinje molekylærbiologi til atferdstudier. Ernfors' studier av nevrotrofiner har vist seg å ha betydning for forståelse av fenomener som læring og hukommelse, smertehemming og psykiatriske lidelser.

Claes M. Gustafsson

Claes M. Gustafsson er født i 1966. Han får prisen for grunnleggende undersøkelser av regulering av genuttrykk, som har bidratt til å endre synet på hvordan dette foregår i dyreceller. Hans første store oppdagelse gjaldt identifikasjon og karakterisering av den såkalte mediator – et proteinkompleks som overfører informasjon fra kontrolllementer til promotorer. Mediator er en

Claes M. Gustafsson. Foto Johan Garsten

nødvendig regulatorisk komponent ved transkripsjon, og hos menneske mener man at flertallet av spesifikke transkripsjonsfaktorer er avhengig av dette protein-komplekset. Hans andre store bidrag gjelder identifikasjon av transkripsjonsfaktorer i mitokondrier og videre karakterisering av deres virkningsmekanismer. Inntil da hadde reguleringsmekanismene for transkripsjon av mitokondrialt genom vært stort sett ukjent. Hans resultater er av betydning både for basal biologi og for forståelse av mitokondrierelaterte sykdommer.

Per Brodal

Avdeling for anatomi
Institut for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Gro utnevnt til æresdoktor

Gro Harlem Brundtland (f. 1939) er utnevnt til æresdoktor ved Universitetet i Bergen for sin innsats og profilering av Norge internasjonalt innenfor miljø, helse og likestilling, og for sin rolle som forbilde for studenter ved norske universiteter.

Gro Harlem Brundtland har medisinsk embetseksamen fra Universitetet i Oslo og er Master of Public Health fra USA. Hun har arbeidet ti år som lege, forsker og administrator innen offentlig helsevesen i Norge og har innehatt en rekke politiske verv, blant annet vært miljøvernminister og statsminister. Hun har ledet FN-kommisjonen for miljø og utvikling og spilte en hovedrolle ved Rio-konferansen i 1992. Etter siste periode som statsminister ble hun generaldirektør for Verdens helseorganisasjon. I 2003 gikk hun av med pensjon.

Ved Universitetet i Bergen ble det utnevnt 11 nye æresdoktorer under høstens doktorpromosjon i Håkonshallen i Bergen 27. august 2004.

Kongens fortjenstmedalje i gull til Ørjasæter

Harald Ørjasæter (f. 1927) er tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull blant annet for sin innsats innen feltet blodtransfusjon. Ørjasæter har gjennom arbeidet i Norges Røde Kors Blodprogram vært frontfigur for en sikker blodtransfusjonstjeneste i Norge. Han arbeidet tidlig med ideen om selvforsyning av blodprodukter i landet, skriver Fylkesmannen i Oslo og Akershus på sine nettsider.

Ørjasæters innsats førte til at Norge ble selvforsynt med bløderpreparater fra 1982. Senere arbeidet han for igangsetting av et nasjonalt opplegg rundt plasmafraksjonering, da dette kom for alvor i siste halvdel av 1980-årene.

Ørjasæter har skrevet om lag 100 medisinske artikler innen blodtypeserologi, genetik, transfusjonstjeneste, Rh-profylakse og cancerimmunologi. Han har bidratt med hjelpearbeid i forbindelse med store internasjonale ulykker, ledet utviklingen av blodbanken i Litauen, gjennomført prosjekter i Botswana og Russland, vært medlem av viktige internasjonale utvalg og leder for Norges Røde Kors Blodprogram.

Ny klagenemnd for behandling i utlandet

Den nye Dispensasjons- og klagenemnda for behandling i utlandet ble nylig oppnevnt av helse- og omsorgsminister Ansgar Gabrielsen. Oppnevningsperioden gjelder i to år, fra 1. september 2004 til 1. september 2006, og nemnden består foruten lederen Johan Henrik Frøstrup av følgende medlemmer: Trine Magnus, Universitetssykehuset Nord-Norge, Stein Kaasa, St. Olavs Hospital, Else Wiik Larsen, Ullevål universitetssykehus, Erik Ivarsson, Karolinska Universitetssjukhuset, Anne-Birgitte Andersen, pasientombud i Vestfold, Berit Støre Brinchmann, Høgskolen i Bodø og Bjørnar Allgot, Norges Diabetesforbund.

Klage- og dispensasjonsnemnda skal erstatte dagens klagenemnd for bidrag til behandling i utlandet. Den skal fungere som en klageinstans for pasienter som søker om nødvendig helsehjelp i utlandet der det ikke finnes et tilsvarende tilbud i Norge. Nemnden vil også behandle søknader om å få utført genetisk undersøkelse av befruktede egg i utlandet.